

Sygn. akt IV Ka 648/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 grudnia 2013 roku.

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim w IV Wydziale Karnym Odwoławczym w składzie:

Przewodniczący SSO Tadeusz Węglarek

Sędziowie SO Tomasz Ignaczak (spr.)

del. SR Joanna Cisak - Nieckarz

Protokolant Agnieszka Olczyk

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Piotrkowie Trybunalskim Sławomira Kierskiego

po rozpoznaniu w dniu 10 grudnia 2013 roku

sprawy **M. W.**

oskarżonego z art.286§1 kk w zb. z art.272 kk w zw. z art.11§2 kk, z art.13§1 kk w zw. z art. 286§1 kk

z powodu apelacji wniesionej przez prokuratora

od wyroku Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim

z dnia 13 września 2013 roku sygn. akt II K 945/12

na podstawie art. 437 § 2 kpk i art. 439 § 1 pkt 7 kpk **uchyla zaskarżony wyrok w stosunku do oskarżonego M. W. i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Tomaszowie Mazowieckim.**

Sygn. akt IV Ka 648/13

UZASADNIENIE

M. W. został oskarżony o dwa przestępstwa kwalifikowane z art. 286 § 1 kk i art. 272 kk w zw. z art. 11 § 2 kk oraz z art. 13 § 1 kk w zw. z art. 286 § 1 kk. Zarzuty te są szczegółowo opisane w akcie oskarżenia i w komparycji wyroku, więc nie będą tu powielane.

Sąd Rejonowy w Tomaszowie Mazowieckim wyrokiem z dnia 13 września 2013 roku w sprawie sygn. akt II K 945/12 uznał oskarżonego za winnego popełnienia zarzuconych czynów z tym, że dokonał zmian w jego opisie i jednocześnie, w tym samym punkcie wyroku, uniewinnił oskarżonego od popełnienia zarzuconych mu czynów. Wyrok nie zawierał żadnych innych rozstrzygnięć.

Wyrok ten został zaskarżony apelacją prokuratora w całości na niekorzyść oskarżonego. Prokurator jako główny zarzut apelacji podniósł zarzut bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 7 kpk w postaci wewnętrznej sprzeczności wyroku, która uniemożliwia jego wykonanie. Ponadto, z ostrożności procesowej, podniósł inne zarzuty kwestionując zasadność uniewinnienia oskarżonego (które nie będą tu omawiane szczegółowo, wszak odpis apelacji został doręczony oskarżonemu, jest więc ona znana obu stronom procesu).

W konkluzji prokurator wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Już po wpłynięciu w/w apelacji Sąd Rejonowy podjął próbę sprostowania w/w wyroku i postanowieniem z dnia 18 października 2013 roku orzekł o sprostowaniu jego sentencji poprzez wyeliminowanie tych wersów tekstu, w których uznawał oskarżonego za winnego zarzuconych czynów ze zmianami opisu. Postanowienie to zostało zaskarżone zażaleniem prokuratora. W wyniku kontroli instancyjnej Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim postanowieniem z dnia 27 listopada 2013 roku w sprawie IV Kz 401/13 uchylił to postanowienie.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja prokuratora odniosła ten skutek, że w wyniku jej rozpoznania zaszła konieczność uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. W wyniku kontroli instancyjnej potwierdzono bowiem zarzucone w tej apelacji uchybienie proceduralne stanowiące bezwzględną przyczynę odwoławczą wymienioną w art. 439 § 1 pkt 7 kpk, co nie pozostawiło Sądowi Odwoławczemu żadnego wyboru – musiał zaskarżony wyrok uchylić.

Przechodząc do szczegółów – w zaskarżonym wyroku zachodzi sprzeczność w treści orzeczenia, uniemożliwiająca jego wykonanie. Sąd Rejonowy uznał bowiem oskarżonego za winnego zmodyfikowanego czynu – przy czym najpierw stwierdził, że w miejsce dwóch zarzuconych czynów jest on winny innego, mieszczącego się w ramach aktu oskarżenia czynu (podjął się jego opisania), po czym jednak uznał, że jest również winny czynu z pkt II aktu oskarżenia, aby w końcu stwierdzić, że uniewinnia do od zarzuconych mu czynów. Jak rozumieć ten zapis zawarty w sentencji wyroku ? – czy Sąd uznał oskarżonego za winnego czy go uniewinnił ? . A może uznał go za winnego innego, inaczej opisanego czynu (opis ten zawarł w wyroku), a uniewinnił od czynu w takim brzmieniu, jak opisano to w akcie oskarżenia?. Bez odwołania się do uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie da się powiedzieć, co Sąd Rejonowy miał na myśli, czy oskarżony jest winny, jeśli tak to jakiego czynu, od jakiego czynu został uniewinniony (o ile został). Nie sposób zatem wykonać takiego wyroku (posługując się jedynie jego treścią), bo nie jest jasne, czy jest to wyrok uniewinniający, czy skazujący, oraz jakiego czynu tak naprawdę dotyczy.

W tym miejscu należy odpowiedzieć na trzy pytania:

- czy wewnętrzna sprzeczność wyroku mogłaby być usunięta w trybie jego wykładni przeprowadzonej na podstawie art. 13 § 1 kkw;
- czy wyrok taki mógłby zostać konwalidowany poprzez sprostowanie go w trybie art. 105 kpk;
- wreszcie, czy lektura uzasadnienia zaskarżonego wyroku może „wybronić” go przez zarzutem wewnętrznej nie dającej się usunąć sprzeczności uniemożliwiającej wydanie wyroku (i pozwolić na jego wykładnię lub sprostowanie).

Na wszystkie trzy w/w pytania należy odpowiedzieć negatywnie. Poniżej zostanie to wykazane.

Co do wykładni wyroku – w piśmiennictwie nie budzi kontrowersji przekonanie o tym, że z sytuacją w której „sprzeczność uniemożliwia wykonanie” orzeczenia, mamy do czynienia wówczas, gdy usunięcie tej sprzeczności nie jest możliwe w trybie art. 13 § 1 kkw. Zgodnie z tym przepisem organ wykonujący orzeczenie oraz każdy, kogo orzeczenie bezpośrednio dotyczy, może zwrócić się do sądu, który je wydał o rozstrzygnięcie wątpliwości co do wykonania orzeczenia lub zarzutów co do obliczenia kary (por. P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgryzek - Kodeks postępowania karnego. Tom II. Komentarz. Warszawa 2007, str 694; T. Grzegorzczak - Komentarz. Kodeks postępowania karnego oraz ustawa o świadku koronnym. 5 wydanie, str. 946). Oczywiście jest, że postanowienie wydane na podstawie art. 13 § 1 kkw ma służyć jedynie wyjaśnieniu wątpliwości, które mogą powstać na skutek nie dość precyzyjnych (dokładnych), czy ogólnych, sformułowań zawartych w orzeczeniu lub w związku ze zdarzeniami, które zaistniały po jego wydaniu. **Nie może ono natomiast dokonywać zmian lub uzupełnień orzeczenia** (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 2 marca 1976 r. VI KRN 14/76, OSNPG 1976, z. 6, poz. 59 oraz M.Rogalski - Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego z 19 kwietnia 2005 r. II KO 75/04 OSP 2006, z. 4, str. 39), **ani też**

inaczej - wbrew jego treści - rozstrzygać o kwestiach zasadniczych, dotyczących bytu czy zakresu odpowiedzialności skazanego, nawet wówczas, gdy samo uzasadnienie orzeczenia dowodzi ich merytorycznej nieshuszności. Przyjęcie bowiem dopuszczalności dokonywania w tym trybie takich korekt byłoby jaskrawym pogwałceniem zawartych w ustawie karnej procesowej unormowań, przede wszystkim, ale bynajmniej nie wyłącznie tych, które dotyczą jedynie dopuszczalnych możliwości wzruszania prawomocnych orzeczeń (por. wyrok Sądu Najwyższego - Izba Karna z 2009-04-16, IV KK 61/09 opubl: Orzecznictwo Sądu Najwyższego w Sprawach Karnych rok 2009, Nr 1, poz. 922). Legalną drogą usuwania pomyłek o charakterze merytorycznym, zaistniałych w orzeczeniach sądowych jest korzystanie ze zwykłych lub nadzwyczajnych środków zaskarżenia. Natomiast całkowicie niedopuszczalnym zabiegiem jest wykorzystanie trybu przewidzianego w art. 13 kkw do bezpośredniej zmiany merytorycznej treści orzeczenia. Postanowienia wydawane na podstawie powołanego przepisu służą jedynie wyjaśnieniu wątpliwości wynikających z ***niekwestionowanej*** treści rozstrzygnięcia podlegającego ewentualnej interpretacji lub powstających w związku z wydarzeniami, które nastąpiły albo ujawniły się już po ich wydaniu, a mają znaczenie dla procesu wykonywania kary. Nie do przyjęcia jest natomiast wykorzystanie tego trybu do ingerowania w treść wyroku podlegającego wykonaniu (por. postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Karna z 2012-06-21, III KK 155/12).

Co do sprostowania wyroku - nie było również dopuszczalne krygowanie wewnętrznie sprzecznej treści wyroku w trybie sprostowania oczywistej omyłki pisarskiej. Przepis art. 105 kpk zezwala na sprostowanie orzeczenia lub zarządzenia tylko w zakresie oczywistej omyłki pisarskiej i rachunkowej, niedopuszczalne natomiast jest sprostowanie w tym trybie błędnych rozstrzygnięć sądu co do winy i kary. W drodze sprostowania oczywistej omyłki pisarskiej nie można zatem zmieniać lub uzupełniać merytorycznych elementów wyroku (por. wyrok Sądu Najwyższego - Izba Karna z 2010-03-18, III KK 25/10 Opubl: Prokuratura i Prawo rok 2010, Nr 7-8, poz. 13, str. 9 oraz T. Grzegorzczak, K.P.K. Komentarz, Zakamycze 2003, wyd. III). Próba konwalidowania tego wyroku przez wydanie postanowienia o sprostowaniu była z góry skazana na niepowodzenie – utrwalony jest bowiem pogląd, że sprostowanie w trybie określonym w art. 105 kpk merytorycznych elementów wyroku nie pociąga za sobą skutków prawnych (por. wyrok SN z 3 kwietnia 2006 r., V KK 482/05, post. SN z 16 grudnia 2009 r., IV KK 347/09). Zatem nawet, gdyby takie postanowienie o sprostowaniu nie zostało zaskarżone, to nie usunęłoby ono wewnętrznej sprzeczności wyroku i wyrok ten i tak podlegałby uchyleniu.

Co do treści uzasadnienia wewnętrznie sprzeczного wyroku - niczego nie zmienia również fakt, że w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku mowa jest jedynie o uniewinnieniu oskarżonego. Nie może to usprawiedliwiać sprostowania takiego wyroku w trybie art. 105 kpk ani dokonywania jego wykładni w tym kierunku w trybie art. 13 § 1 kkw. W orzecznictwie podnosi się, że uzasadnienie wyroku nie stanowi integralnego elementu tego orzeczenia, a tym samym nie może ono być podstawą do występowania w trybie art. 13 § 1 kkw o wyjaśnienie przez Sąd, który wydał orzeczenie, wątpliwości co do jego wykonania ani nie może dostarczać argumentów do sprostowania wyroku w trybie art. 105 kpk (zob. np. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 września 2010 r., II KK 42/10, OSNKW 2010, z. 11, poz. 101).

Podsumowując – z powyższego wynika, że w zaskarżonym wyroku zachodzi sprzeczność w treści orzeczenia, uniemożliwiająca jego wykonanie. Tym samym Sąd dopuścił się rażącego uchybienia prawa karnego procesowego, które zgodnie z art. 439 § 1 pkt 7 kpk stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą – powodującą obowiązek uchylenia zaskarżonego wyroku niezależnie od granic zaskarżenia, podniesionych zarzutów oraz wpływu uchybienia na teść orzeczenia (art. 439 § 1 kpk).

Wobec uchylenia wyroku do ponownego rozpoznania z przyczyn podanych powyżej Sąd Okręgowy nie będzie odnosił się do zarzutów zawartych w apelacji (art. 436 kpk). Sąd Rejonowy ponownie rozpoznający sprawę weźmie pod uwagę te zawarte w apelacji prokuratora argumenty, zaś prowadząc postępowanie dowodowe będzie mógł skorzystać z dyspozycji art. 442 § 2 kpk.

Wobec powyższego orzeczono jak w wyroku.

